

K ODOLNOSTI A AKTIVNOSTI OBRANY VŠEVOJSKOVÝCH SVAZKŮ

Z dosud uveřejněných článků jsou nám známé výhody a nevýhody obrany. Víme též, že základními požadavky na obranu jsou odolnost a aktivnost.

Odolnost obrany rozumíme schopnost čelit zejména úderům jadernými zbraněmi hromadného ničení, odolávat palbám nepřátelského dělostřelectva a úderům letectva, odrážet hromadné útoky tanků a další pancéřované techniky, čelit výsadkům nepřítele apod. Vzhledem k rozhodujícímu významu jaderných zbraní a předpokládaným hustotám tanků zdůrazňujeme zejména protijadernost a protitankovost jako základní složky odolnosti obrany.

Aktivnost obrany rozumíme neustálé ničení nepřítele všemi prostředky na maximální dosah, vnucování vlastní vůle nepříteli, omezování jeho iniciativy, vytváření pro něho nevýhodných podmínek, široký manévr palbou, silami a prostředky k oslabení a případně zmaření útoku nepřítele.

Při zkoumání požadovaného stupně odolnosti a aktivity obrany z hlediska naplnění cíle obrany bereme v úvahu i možnosti nepřítele a na základě těchto možností volíme protipatření.

Prvořadý význam má odolnost proti jaderným prostředkům nepřítele a aktivní boj s nimi. Víme, že hlavní síly západoněmecké divize mohou útočit s 5 až 7 prapory v prvním sledu v průměru po 3 km na prapor, tedy v pásmu od 15 do 20 km. Vlastní divize brání pásmo do 30 km a bude tedy čelit půldruhé až 2

divizím nepřítele. Ze známých údajů víme, že můžeme očekávat 12 až 18 jaderných úderů na divizi, které podle propočtů mohou způsobit ztráty obránců až do 30 %. Chceme dosáhnout, aby divize byla schopna čelit úderu takovéto síly a neztratila bojeschopnost. Účinky těchto úderů snížíme ženijními úpravami terénu k ukrytí vojsk, maskováním a klamáním nepřítele i přiměřeným rozptýlením bojové sestavy do šířky a do hloubky. Využití obranných vlastností terénu snižuje účinky jaderných zbraní až třikrát oproti nekrytým silám. Dalším opatřením, které snižuje účinky jaderných úderů, je rozptýlení bojových sestav a to tak, aby jedním jaderným úderem střední mohutnosti nebyl vyřazen více než prapor a úderem malé ráže nebyla vyřazena více než rota. Rozptýlení nemůže být ale neomezené, nesmí narušovat celistvost obrany, palebný styk, součinnost. Proto vzhledem k možnostem protitankových prostředků na jedné straně a účinkům jaderných zbraní na druhé straně jsou vzdálenosti mezi opěrnými body rot v rozmezí 1 až 1,5 km. Současně se vzrůstajícími palebnými možnostmi vojsk sledujeme tendence narůstání šířky a hloubky bojové sestavy vojsk v obraně. Přitom přihlížíme k bojovým možnostem předpokládaného nepřítele a dalším vlivům situace.

Ještě větší význam pro odolnost obrany má aktivní boj s prostředky jaderného napadení nepřítele, jejich neustálé vyhledávání, umlčování a ničení. Boj s nepřítelem, který se soustřeďuje k útoku, nebo který zahájil přesun, zahájíme již

na vzdálených přístupech k obraně na maximální dosah jednotlivých prostředků. Jaderné údery a údery letectvem operačního stupně je účelné vést na nepřítele při vyvádění z prostorů soustředění, při jeho průchodu komunikačními uzly, při přechodu přes vodní překážky, v horských soutěskách apod. Jakmile se nepřítelem dostane na dosah palebných prostředků taktického stupně, pokračuje jeho ničení při boji o zabezpečovací pásmo, dále při zaujímání výchozího prostoru k útoku, nebo při rozvinování.

Důležitým prvkem **aktivnosti** obrany vševojskových svazků je vytváření zabezpečovacího pásma. Zabezpečovací pásmo je účelné vytvářet vždy, kdy to situace dovolí.

Zabezpečovací pásmo se vytváří až 25 km před předním okrajem obrany a připravuje se na směrech, kde je útok nepřítele nejpravděpodobnější. V zabezpečovacím pásmu se připravuje několik obranných postavení ve vzdálenosti 6 až 8 km za sebou, hojně se využívá zátarasů, důležité komunikační objekty se připravují k ničení. Zabezpečovací pásmo brání motostřelecké nebo tankové prapory z druhého sledu divize, v některých případech může v zabezpečovacím pásmu divize působit až celý druhořadový pluk. Boj vyčleněných sil v zabezpečovacím pásmu podporuje dělostřelectvo z dočasných palebných postavení. Zenijní jednotky vytvářejí zde destruktivní skupiny. Cílem boje v zabezpečovacím pásmu je zpozorovat postup nepřítele, nutit ho, aby se předčasně rozvinul a prozradil svůj záměr, popř. aby útočil v nevýhodném směru. Tím jednak získáme čas pro budování obrany, vyčerpáme síly útočníka a omezíme jeho iniciativu, jednak vytváříme podmínky pro ničení nepřítele jadernými údery a údery letectva při jeho rozvinování.

Boj v zabezpečovacím pásmu má charakter obrany na široké frontě systémem rotních a samostatných četových opěrných bodů, a to v místech, která svými přirozenými terénními vlastnostmi na bocích jednotek v obraně omezují manévrování nepřítele. Jakmile se čelní sledy nepřítele přiblíží, napadáme je palbami a nutíme rozvíjet hlavní síly. Poté se souhlasem velitele divize odchází jednotky pod ochranou vyčleněných krycích sil na další obrannou čáru. V mezeře mezi jednotlivými postaveními zabezpečovacího pásma připravujeme tankové léčky a zátarasy.

Poslední obranné postavení zabezpečovacího pásma volíme na úrovni předsu-

nutého postavení 6 až 9 km před předním okrajem. Vzdálenosti jednotlivých postavení zabezpečovacího pásma od sebe i od předního okraje jsou dány požadavkem, aby vyloučily současné napadení dvou obranných postavení polním dělostřelectvem nepřítele z jednoho palebného postavení.

Jestliže se nám vzhledem k situaci nepodaří vytvořit zabezpečovací pásmo, vytváříme před předním okrajem obrany předsunutá postavení s cílem klamat nepřítele o průběhu předního okraje a o uspořádání obrany, bránit pronikání nepřátelského průzkumu a dále s obdobným cílem jako u zabezpečovacího pásma.

Jednotky z poslední obranné čáry zabezpečovacího pásma a z předsunutého postavení (na těch směrech, kde se zabezpečovací pásmo nezřizuje) vyvádíme do druhého sledu, zpravidla po vlastních jaderných úderech a pod ochranou palby dělostřelectva. Vyvedení musíme sládit v rámci divize z hlediska nejen palebného zabezpečení, ale i pořádkové služby, součinnosti signálů pro průchod vlastním předním okrajem a uzavření zátarasů po vyvedení sil do druhého sledu.

Podle plánu armády můžeme na nepřítele rozvíjejícího se k útoku vést protipřípravu s cílem zmařit jeho útok, nebo maximálně oslabit jeho hlavní úskupení. Protipříprava zahrnuje současně jaderné údery i palby dělostřelectva. Účinnost a délka protipřípravy závisí na množství jaderných náplní a dělostřelecké munice, na množství přibraného dělostřelectva a předpokládaném rozsahu umlčení a ničení nepřítele. Může trvat 20 až 40 minut. Protipřípravu organizuje štáb armády a divize se jí zúčastní svými prostředky v nařízeném rozsahu.

V některých případech k dovršení porážky prvního sledu nepřítele může divize vést úder před přední okraj obrany. Jeho cílem může být vylepšit postavení předního okraje obrany nebo zmocnit se výhodných čar a tím vytvořit podmínky pro přechod do útoku. Úder před přední okraj vedeme, máme-li dostatek jaderných prostředků, které umožňují zmařit útok nepřítele. Musíme však vzít v úvahu, že protipřípravu nebudeme moci vždy organizovat. Proto budeme ničit nepřítele na přístupech k obraně nejčastěji postupnými skupinovými a jednotlivými údery.

Nepřátelskému útoku předchází zpravidla palebná příprava, včetně jaderných úderů a úderů letectva. Čelit těmto mohutným ničivým úderům a udržet bojeschopnost vojsk to je jeden z nejdůležitějších úkolů divize, na němž závisí vý-

sledek obranného boje. Důležitý význam mají zejména aktivní opatření obránce k oslabení síly palebné přípravy nepřítele a síly jeho útoku. Proto usilujeme ještě před zahájením palebné přípravy nepřítele o zjištění jeho sestavy a vedení vlastních jaderných úderů i paleb dělostřelectva na nepřátelské prostředky jaderného napadení, místa velení, dělostřelectvo a prostředky navedení vojskového a taktického letectva.

Současně usilujeme ukrýt živou sílu v pancéřované bojové technice, v okopech a úkrytech, aby účinek jaderných úderů, dělostřelectva a letectva nepřítele byl co nejmenší. Činnost nepřítele sledují velitelé a určení pozorovatelé z přípravených pozorovatelů. Pokud nepřítele o zřízení průchodů v zátarasech nebo pronikání průzkumu máme palbou hotovostních palebných prostředků. Jakmile nepřítele přenesse palbu z předního okraje do hloubky obrany, můžeme očekávat zahájení zteče. V některých případech se útočník snaží demonstračním přenosem palby přimět obránce k opuštění úkrytů, aby opakovaným palebným přepadem způsobil větší ztráty vojskům, která byla předčasně vyvedena z úkrytů. Na správném stanovení doby vyvedení vojsk z úkrytů, ale současně na včasné přípravě k odrazení zteče závisí uchování bojové schopnosti vojsk prvního sledu. Zvláštní pozornost zejména v tomto období je nutné věnovat opatřením k udržení vysokého morálního ducha vojsk, předcházení projevům malomyslnosti a paniky.

Přes všechna předchozí opatření musíme počítat s tím, že v důsledku jaderných úderů a palebné přípravy nepřítele dojde na jednotlivých směrech k narušení bojové sestavy a palebného systému obrany divize. Celistvost obrany po palebné přípravě nepřítele obnovíme přehrazením trhlín především manévru palbou, vysunutím protitankových záloh na palebné čáry a pohyblivých odřadů zatarasovacích na čáry minování, popř. manévrem tankových jednotek nebo jednotek s bojovými vozidly pěchoty z pasivních směrů k přehrazení předpokládaného směru hlavního úderu nepřítele. Ten si vyvodíme ze zhodnocení jeho jaderných úderů, hustoty dělostřelecké palby a uskupení jeho sestavy.

Zteč nepřítele odrážíme veškerou palebnou silou vojsk, při čemž nejdůležitější je ničení tanků a dalších pancéřovaných bojových prostředků nepřítele přímou palbou protitankových prostředků. Přehradné a soustředěné palby dělostřelectva vedeme zejména s cílem dezorien-

tovat útočníka, znesnadnit mu velení a vedení palby, popř. odříznout pěchotu od tanků. Po vyjetí tanků nepřítele z palby dělostřelectva zahajují na ně palbu protitankové prostředky. Tím rovněž vytváříme podmínky pro větší efektivnost palebných prostředků obránce. Při odrazení zteče soustředíme palbu na nejdůležitější a nejsilnější uskupení nepřítele, zejména které útočí na směr jaderných úderů. Jakmile toto uskupení utrpělo ztráty a bylo odraženo, soustředíme palbu na další nejvýznamnější uskupení nepřítele.

O úspěchu boje k udržení předního okraje rozhoduje rovněž houževnatost vojsk v obraně. Jednotky musí být připraveny bránit úporně zaujaté opěrné body, i když se nepříteli podaří je obejít a proniknout do hloubky obrany. V tomto případě přeskupí sestavu do kruhové obrany a poutají na sebe co největší síly nepřítele palbami a krátkými protiztečemi do jeho boku a týlu. Velitel divize podporuje jejich boj palbou dělostřelectva.

Rozhodující pro odolnost a aktivnost obrany divize jsou silné druhé sledy a zálohy a příprava jejich manévru. Při vklínění nepřítele do hloubky obrany velitel divize přijímá opatření, aby zastavil další jeho pronikání do hloubky i rozšiřování vlny do stran. Na vklíněné uskupení soustředí palbu dělostřelectva a údery vojskového letectva. K zesílení obrany důležitých prostorů a čar, které přehrazují nejvíce ohrožené směry, k čelnímu zastavení nepřítele zasazuje protitankovou zálohu a pohyblivý odřad, popř. tankové jednotky a jednotky s bojovými vozidly pěchoty na palebné čáře. Současně s těmito opatřeními musí velitel divize zvážit možnosti divízní protizteče a to na základě vyhodnocení bojové schopnosti jednotlivých prvků sestavy divize, zejména druhého sledu a záloh, s přihlédnutím k síle vklíněného uskupení nepřítele i jeho volných záloh.

Pro úspěch protizteče a zničení vklíněného uskupení nepřítele mají rozhodující význam tyto činitelé:

— dostatek sil a prostředků k čelnímu zastavení vklíněného nepřítele částí druhých sledů a záloh, schopnost prvního sledu divize udržet důležité prostory, které omezují rozšiřování vlny a umožňují rozvinování k protizteči,

— bojová schopnost druhý sled divize s možností vytvořit na směr protizteče převahu v tancích a bojových vozidlech pěchoty v poměru 1,5 až 2:1.

K tomu je účelné volit směr protizteče do boku a týlu vklíněného uskupení nepříte-

le a vést ji s překvapením a prudce, aby-
chom omezili možnost jeho protiopatření,

— oslabení vklíněného uskupení nepřítel-
e prostředky jaderného napadení, dělo-
střelectvem a palbou protitankových
prostředků, napadení a zdržení bližších záloh
nepřítel, aby je nemohl použít v průbě-
hu protizteče,

— základním cílem není vytlačit ne-
přítele, ale zničit jeho vklíněné usku-
pení.

Uskutečnění protizteče závisí na zá-
myslu vedení obranného boje, který se
odráží i v uspořádání bojové sestavy.
Jestliže předpokládáme úder silného ne-
přítele s možností hlubokého vlonu do
obránného pásma divize, pak bojovou se-
stavu divize volíme se silným druhým
sledem o dvou plucích. Jeden bude na
předpokládaném směru hlavního úderu
nepřítele s předpokládaným použitím
k čelnímu zastavení nepřítel před třetím
postavením v součinnosti s ostatními záloha-
mi divize a druhý provsledový pluk bude
určen k vedení divizní protizteče do boku
vklíněného nepřítel mezi druhým a tře-
tím postavením.

Předpokládáme-li, že první sledy ne-
přátelských divizí budeme schopni zasta-
vit v hloubce obrany provsledových plu-
ků, budeme volit obrannou sestavu zpra-
vidla se třemi pluky v prvním sledu a jed-
ním plukem ve druhém sledu. Potom bude
účelné připravit protizteč mezi prvním a
druhým postavením obranného pásma di-
vize.

Divizní protizteč druhým sledem a zá-
lohami divize je účelné spojit s plukov-
ními protiztečemi, které mohou vést na
vstřícném směru k obklíčení vklíněného
nepřítele, nebo souběžně na bocích k ob-
novení předního okraje obrany. Protizteč
splní svůj cíl pokud bude vedena s překva-
pením, z chodu, maximální silou a rych-
lostí. Vyčleněné síly k protizteči rozdělí-
jí sestavu nepřítel, částí sil pronikají a
obnovují přední okraj obrany, vnitřními
křídly protizteče v součinnosti se sousedy
obklíčí a ničí vklíněné uskupení nepřítel-
e. Útvary, které se nepřipojují k protizte-
či, ji podporují palbou. Po rozbití sestavy
vklíněného uskupení nepřítel a jeho zni-
čení, postupně obnovíme celistvost obra-
ny, přeskupíme bojovou sestavu podle zá-
myslu pro nastávající bojovou činnost. Za
příznivých podmínek, zejména v součinn-
osti s armádním protídúderem, může di-
vize po protizteči přejít do útoku.

Kromě protizteče musí být druhé sle-
dy a zálohy divize připraveny i k jiným
variantám použití, zejména k zásahu na

palebné čáry na směrech, kde nejsou pří-
pravena obranná postavení, k ničení
vzdušných výsadků nepřítel, k vystřídá-
ní a převzetí úkolů prvních sledů a jiné.

Závěrem chci upozornit, že jsem uvedl
jen hlavní zásady a nejdůležitější opatře-
ní, jimiž se realizuje odolnost a aktivnost
obrány vševojskových svazků. V obran-
ném boji divize se nám při pozornějším
pohledu ukazují některé nové tendence.
Používání zbraní s mohutným ničivým
účinkem, především jaderných, nasycen-
ost vojsk tanky a dalšími bojovými pro-
středky včetně vojskového letectva ne-
zbytně má své důsledky v požadavcích na
obranu. Odolnost obrany do značné míry
podmiňuje aktivnost obránce. Požadavek
vysoké **aktivnosti** divize v obraně zname-
ná nečekat pasivně na útok, ale ničit ne-
přítele na maximální dosah a nepřetržitě
za jeho přiblížování i v průběhu celého
obránného boje, usilovat o omezení jeho
iniciativy, vytváření nevýhodných podmí-
nek pro jeho činnost až po zničení jeho
hlavních sil. Aktivnosti obrany divize do-
sahujeme především dovedně organizova-
ným systémem paleb, manévrem palbou,
silami a prostředky, využitím terénu a zá-
tarasů.

Používání jaderných zbraní rozšířilo
prostorový rozmach obranného boje. Včas-
né zjištění prostředků jaderného napade-
ní nepřítel a jeho hlavního uskupení
umožňuje jeho ničení ještě před útokem,
zeslabuje úder útočnicka a vytváří před-
poklady pro jeho porážku. Podmínkou
realizace je spolehlivé fungování prů-
zkumu. Na druhé straně větší dosah a
účinnost palebných prostředků klasických
i jaderných si vynucuje členění struktury
obrány do větší hloubky. Hluboké členění
obrány divize až do hloubky 25 km umo-
žňuje narůstání odporu, ztěžuje nepříteli
zjištění struktury obrany, zabezpečuje ma-
névr, snižuje zranitelnost vojsk jadernými
úderů nepřítel. Rozmanitě nešablonovitě
uspořádání obrany a maskování umožňují
klamání nepřítel a snižují účinnost jeho
paleb.

Pro úspěšné vedení obranného boje
z hlediska aktivnosti i odolnosti obrany
vzrůstá význam **silných druhých sledů** a
záloh a to jak vševojskových, tak i protit-
tankových. Pro uspořádání bojové sestavy
divize k obraně není žádná jednoznačná
šablona, rozložení sil a prostředků musí
vycházet ze zámýslu vedení boje a zhod-
nocení podmínek situace.

Pochopení těchto tendencí a jejich
tvůrčí využití při organizaci a vedení
obránného boje vytváří předpoklady
k dosažení úspěchu.